

MEMO toelichting Milieu Kosten Indicator (MKI) (Beleidskader DuurzaamDOEN 2022)

Wat is de Milieu Kosten Indicator, en waarom en hoe zou je dat willen toepassen?

Doordat we materialen, mineralen en grondstoffen gebruiken in onze projecten, bij het beheer en bij onderhoud veroorzaken we milieubelasting in de leefomgeving. De schade die veroorzaakt wordt in de waardeketen, onder meer door uitputting van grondstoffen, vertalen we met de Milieu Kosten Indicator (MKI) in een fictieve interne waarde uitgedrukt in euro's. Deze notitie geeft een toelichting op het waarom en op de systematiek van deze vorm van interne beprijzing met de Milieu Kosten Indicator.

Maatschappelijke opgave

Veel van onze bedrijfsvoerings- en beleidskeuzes tussen alternatieve oplossingen monden uit in een inkoop of aanbesteding. Denk aan de gebiedsprojecten (WOM), dijkversterkingsprojecten, installaties, stuwen en gemalen, en het gebruik van materialen, mineralen, grond- en hulpstoffen. Indirect dragen de gezamenlijke waterschappen via inkoop en aanbesteding bij aan de milieubelasting in de waardeketen, onder meer door uitputting van voorraden door gebruik van primaire grondstoffen die uitputbaar zijn. De vraag is hoe we kunnen bereiken om in 2030 minder grondstoffen (-50%) te gebruiken en gebruikte grondstoffen en materialen kunnen hergebruiken om uiteindelijk in 2050 onze taken volledig circulair uit te kunnen voeren.

Niet afgewentelen

Schadelijke milieueffecten in de waardeketen van materialen, mineralen, grond- en hulpstoffen zijn op dit moment dus 'gratis'. Uitputting van grondstoffen valt ook onder de ongewenste milieueffecten. Nieuwe producten zijn in feite 'te goedkoop'. Hierdoor kan de besluitvorming over de aanschaf van een investering of product niet optimaal zijn: een belangrijke kostenpost - de bijkomende milieuschade in de leefomgeving - wordt over het hoofd gezien doordat deze niet in de prijs van het product verwerkt zit. Zo worden in feite bepaalde milieukosten afgewenteld op de maatschappij en op toekomstige generaties.

Doelen en maatschappelijke kosten

Volgens onze Watervisie en Waterbeheerprogramma (WBP) willen we onze doelen realiseren tegen zo laag mogelijke maatschappelijke kosten. Daar betrekken we onder meer het volgende in:

- TCO (total cost of ownership) van de eigen organisatie;
- de maatschappelijke kosten door milieuschade die samenhangen met onze wijze van taakuitvoering.

Met behulp van de systematiek Milieu Kosten Indicator (MKI) is er inzicht in de fictieve kosten van materiaal en grondstoffengebruik die gemaakte moeten worden om de negatieve milieu-impact te vermijden en dit mee te wegen in onze besluiten. Dit maakt het voeren van maatschappelijk verantwoorde beleidskeuzes inzichtelijk in de besluitvorming.

Milieu-impact

De milieu-impact van een product of grondstoffen in de waardeketen wordt gemeten met behulp van de Life Cycle Analyse (LCA). Dat is een objectieve, volgens ISO normeringen, internationaal erkende analysemethode waarbij gebruik gemaakt wordt van de gegevens uit de Nationale Milieudatabase (NMD).

CPB en PBL voeren hun milieu-impact berekeningen onder meer uit met deze systematiek. Bij de LCA kijkt men naar alle fasen van de levenscyclus: winnings- en productiefase, bouw/installatiefase, gebruiksfase, sloop- en verwerkingsfase en recycling. Men noemt dit: van cradle to grave. Zo ontstaat een volledig beeld van de impact van het product of de grondstof op het milieu en de mate van circulariteit gedurende de hele levenscyclus. Als de milieu-impact met LCA analyse is bepaald, vertaalt de MKI systematiek die in één waarde (euro's).

Wat is MKI ?

De MKI waarde van bijvoorbeeld hout, mineralen, kunststoffen, beton, staal, enz., wordt uitgedrukt in euro's. Het is een makkelijke manier om de complexe milieu-impact van producten en projecten op te tellen en te vergelijken.

Een lagere MKI waarde is gunstig voor het milieu. De MKI waarde is een indicatie voor circulariteit. Over het algemeen is de MKI lager als er meer circulaire (niet primaire of hergebruikte) grond- of hulpstoffen worden toegepast. Dat voorkomt immers de winning van nieuwe schaarse (primaire) grondstoffen.

Omdat meerdere milieueffecten meegenomen worden is een lage MKI waarde doorgaans ook gunstig voor CO₂ reductie.

Hoe werkt MKI systematiek bij afwegen

Bij het afwegen van alternatieven worden, naast de 'eigen TCO', ook de MKI waarden mede betrokken. Het is de indicatie van de maatschappelijke kosten als gevolg van de keuzen die de maatschappij moet maken om de milieu-impact te vermijden.

Dit maakt de kans op circulaire oplossingen groter want het weegt ook uitputting van grondstoffen mee en de milieuschade ervan.

Overige informatie

De systematiek MKI is ontwikkeld voor de GWW-sector en wordt nu ook gebruikt in andere sectoren. De methodiek vormt een onderdeel van de MVI (maatschappelijk verantwoord inkopen) en van de Greendeal aanpak duurzaam GWW met de bijbehorende rekentool DuboCalc dat de milieueffecten van een materiaal, een bouwwerk- of bouwmethode berekent.

In het Strategisch Asset Managementplan WDOD is de afwegingssystematiek ook opgenomen (DB februari 2022).

De MKI systematiek is uitgebreid toegelicht en toegepast in de Leidraad circulair inkopen van platform Circulaire Bouw '23 juli 2021.

De Unienotitie 'Het verhaal van de circulaire waterschappen' (juni 2021) benadrukt ook het belang van circulaire keuzes kunnen maken met behulp van onder meer de MKI systematiek.

SB/09-03-2022

